

Borstbeelden Hunne Majesteiten de Koning en de Koningin

Discours van Stephanie D'Hose, Senaatsvoorzitster

4 juli 2023

In april 1909, vertrok Prins Albert voor een reis van 80 dagen door Congo. Hij legde bijna 4.000 km af. Per trein, met de fiets, te voet, per boot, te paard en aan boord van prauwen! In die tijd een onvoorstelbare krachttoer.

De prins was toen ook nog Senator, en de andere Senatoren waren daar toen zo van onder de indruk, dat ze besloten om hem bij zijn terugkeer een buste te schenken.

Toen ze de Prins vroegen welke kunstenaar die buste mocht maken, koos hij Victor Rousseau. Die beeldhouwer was toen ongeveer zijn leeftijd.

En hij koos dus niet niet voor de officiële Koninklijke beeldhouwers Guillaume Geefs en Thomas Vinçotte. Die waren aangeduid door Leopold I en Leopold II, maar de jonge prins liet zich leiden door zijn persoonlijke smaak.

En gelukkig deelde de Senaat die smaak.

Toen Prins Albert in 1909 Koning Albert wordt, breidt deze assemblee de opdracht aan Rousseau uit. Hij mag ook de bustes maken van de nieuwe koning en zijn vrouw Elisabeth.

In 1914 komen ze hier aan en worden ze in het halfrond geplaatst, op hoge sokkels achter de voorzittersstoel.

En dat was een keerpunt. Want voor het eerst krijgt de Senaat bustes die geen kopie van een andere buste zijn, maar een originele weergave waar het koningspaar voor heeft geposeerd.

En wat ook uniek was in die tijd, is dat dit Belgische parlement niet alleen haar Koningen, maar **ook** haar Koninginnen een buste schonk!

Het verhaal daarachter is tragisch, en brengt ons terug naar 1850. De Senaat bestond toen enkel uit mannen, en dat zou nog zeventig jaar zo blijven.

Zo'n instelling zou er normaal niet aan denken vrouwen een plaats te geven, ook al waren ze Koningin.

Maar in oktober 1850 trekt een schokgolf door het land: de geliefde Koningin Louise-Marie sterft op 38-jarige leeftijd aan tuberculose.

Om hun rouw uit te drukken, en om haar eer te bewijzen, gaan alle instellingen op zoek naar een afbeelding van de Koningin. De Senaat heeft op dat moment een buste in bruikleen, en beslist die snel aan te kopen.

Louise-Marie en haar man krijgen een ereplaats in het halfronde.

De buste zal daar trouwens blijven.

Want in 1934 overlijdt Koning Albert, en het Bureau van de Senaat bespreekt wat er met de Koninklijke bustes zal gebeuren.

Die dag is een startpunt, waarop het Groene Salon hierboven een historische ruimte wordt gemaakt. Het Bureau besluit: « le Salon Vert deviendrait ainsi un Salon Royal ».

Il l'est toujours.

Entre-temps, le buste du jeune roi Léopold III avait été commandé à Egide Rombaux et celui de la reine Astrid à George Minne.

C'étaient des temps de crise économique du début des années trente. Tant les souverains que le Sénat désirent en effet mettre un maximum d'artistes au travail.

En mille neuf-cent trente-neuf, le buste du roi est inauguré et placé directement dans le Salon Vert. Le buste de la reine Astrid l'y rejoint juste après la guerre.

Et puis ! L'histoire continue, de nouveaux souverains prennent ses fonctions.

Peu de temps après leur mariage, le roi Baudouin et la reine Fabiola confient à leur tour la réalisation de leurs bustes au sculpteur Idel Ianchelevici.

« Confier » est bien le mot, car selon la presse de l'époque, « la compréhension, la gentillesse et la simplicité des souverains ont permis à l'inspiration de l'artiste de s'exprimer jusqu'au bout ».

Une inspiration qui en a fait des bustes qui « imposent le respect ».

Ils dépassent en quelque sorte l'humain, émergeant de la matière avec laquelle ils font corps.

Pour la petite histoire:

Koningin Fabiola had de kunstenaar gevraagd met welk borstbeeld hij wou beginnen.

Hij wist niet goed wat zeggen, maar zei dat hij wou beginnen met de Vorst, omdat die wellicht meer tijd had om te poseren.

Daarop zei de Koningin: « Als het om tijd hebben gaat, moet u met mij beginnen... » En met een vleugje humor voegde ze eraan toe:

« Ik heb geluk dat u mijn borstbeeld voor dat van de Koning maakt, want als u met hem begon: zijn persoonlijkheid is van die aard dat ze onweerstaanbaar het talent opwekt en dat er dan niets meer voor mij zou overblijven! ».

De broer van de Koning, prins Albert, woont de onthulling van de indrukwekkende borstbeelden bij, toen in 1963. Hij kon toen nog niet vermoeden dat zijn borstbeeld er ooit bij zou komen te staan.

Maar toch, vijftig jaar later, legde Wilfried Pas de laatste hand aan de borstbeelden van Koning Albert en Koningin Paola.

Opnieuw zien we de unieke smaak en stijl van onze vorsten in hun keuze. De bronzen beelden in neo-expressionistische stijl deden vele wenkbrauwen hoog oprijzen, die dag in 2013, toen ze werden onthuld.

Jan Hoet, een Gents icoon van de hedendaagse kunst, keek met bewondering naar de spanningen die de beelden uitstralen.

Harstocht en strijd met de materie.

De tederheid van het model, die binnen de ruwheid een intiem portret creëert.

De persoonlijkheid van de kunstenaar, die in interactie met zijn omgeving een groots kunstwerk vorm kan geven.

Iedere keer wanneer ik door ons Groen Salon wandel, geniet ik van de persoonlijkheden die er vereeuwigd staan.

Deze borstbeelden van onze Belgische Koningen en Koninginnen tonen niet alleen een gezicht, ze lichten een sluier op van de karakters erachter schuilen.

Op die paar vierkante meters leren we enorm veel bij over een intiem detail van onze geschiedenis: de smaak en de stijl van onze staatshoofden.

Bijna dag op dag tien jaar geleden werden de beelden van uw ouders hier onthuld.

En hier staan we weer. Voor een onthulling, en ook omdat het evenzeer bijna dag op dag, tien jaar geleden is dat u de troon besteeg.

Het perfecte moment om uw borstbeeld en dat van de Koningin hun rechtmatige plaats in het Groene Salon van de Senaat te geven.

C'est la septième fois que le Sénat consacre des bustes au couple royal.

Les portraits de vous et des anciens Rois et Reines, illustrent à travers le temps le double socle sur lequel repose notre régime. Nous vivons dans une monarchie constitutionnelle, et dans une démocratie parlementaire.

Ces portraits sont le symbole du lien qui unit la démocratie et la royauté.

Mais, aujourd'hui, presque dix ans après votre accession au trône, nous voulons faire plus qu'honorer votre fonction.

Nous voulons également vous témoigner notre reconnaissance et notre gratitude. Pour la manière dont vous vous acquittez, tous les deux, de vos fonctions royales.

Le monde n'est jamais immobile, mais, au cours de cette dernière décennie, il semble avoir souvent tourné plus vite que jamais.

Innovations technologiques, bouleversements géopolitiques, dérèglements climatiques, perte de biodiversité, affrontement entre démocratie et autocratie.

Tout ça a marqué ces dix dernières années.

Sire, vous n'avez jamais manqué de reconnaître les défis et les menaces que constituent ces évolutions.

Mais aussi et surtout, vous soulignez les opportunités qui se présentent sans cesse.

Notre pays a parfois été touché par de la violence. Par des souffrances immenses.

L'attentat contre le Musée juif, les attentats de Zaventem et de Maelbeek, la crise du covid, les inondations en Wallonie.

Chaque fois, vous avez répondu présent. Avec réconfort, avec encouragements.

Le vingt-deux mars deux-mille seize, quelques heures après les attentats terroristes, vous vous êtes adressé à la Nation.

Vous avez exprimé votre compassion, et avez opposé aux horreurs de cette journée votre calme, votre dignité, votre détermination et votre confiance.

La confiance est notre force, avez-vous déclaré.

Constamment, vous nous recommandez, à nous et nos compatriotes, de ne pas nous enfermer dans nos difficultés.

Vous croyez en notre capacité de dialogue, en notre capacité de trouver des solutions. Avec un grand sens des responsabilités, esprit d'innovation et créativité.

Ça vaut beaucoup, dans les temps d'aujourd'hui. Ça fait de vous, une inspiration.

Die creativiteit en innovatie, die vind ik ook in overvloed terug in de beelden die we vandaag inhuldigen.

Ik weet dat het altijd een risico is om een kunstwerk te gaan interpreteren, maar omdat ik deze twee werken zo treffend vind, doe ik het toch.

Het zijn eigenlijk geen borstbeelden meer die rusten op een sokkel.

Het zijn beelden die bijna op eigen benen staan, die in het leven staan.

U staat daar, zij aan zij, schouder aan schouder.

Kalm, waardig, vastberaden.

U geeft vertrouwen.

U kijkt niet in een peilloze verte, maar kijkt naar de voorbijganger die de zaal binnenkomt.

En, Sire, uw beeld lijkt los te komen van de materie om, met open armen, die voorbijganger tegemoet te treden.

Om een dialoog aan te gaan.

Ik vind het een prachtige beeldengroep. Een dubbelportret, dat perfect verbeeldt waarvoor u beiden staat.

Samen met de Voorzitster van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, en namens het Federale Parlement, wens ik nogmaals onze grote dankbaarheid uit te drukken voor de wijze waarop u uw leven wijdt aan ons land en onze bevolking.